

Minister Rozwoju i Technologii

Znak pisma: DAB-II.053.9.2022
Warszawa, 05 stycznia 2023 r.

Pan

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rozwoju i Technologii działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) zawiadamia, że po rozpatrzeniu petycji z dnia 28 października 2022 r. postulującej wprowadzenie zmian w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane w zakresie uprawnień budowlanych w specjalności architektonicznej poprzez nadanie architektom uprawnień do projektowania konstrukcji obiektu lub kierowania robotami budowlanymi w odniesieniu do konstrukcji obiektu, uznał, że petycja nie zasługuje na uwzględnienie.

Uzasadnienie

Przedmiotem rozpatrywanej petycji są postulaty zmian w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm.), dalej jako „ustawa - Prawo budowlane”, tak aby umożliwić „przywrócenie roli Architekta w procesie budowlanym, jego samodzielności w sprawowaniu i wykonywaniu funkcji technicznych w budownictwie zarówno w zakresie architektury i konstrukcji obiektu budowlanego”. Tym samym w przeważającej mierze wnioski te dotyczą spraw uregulowanych w rozdziale 2 ustawy – Prawo budowlane zatytułowanym „Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie”.

Przed szczegółowym odniesieniem się do poszczególnych postulatów zawartych w rozpatrywanej petycji należy wskazać, iż zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 1117, z późn. zm.), wykonywanie zawodu architekta polega na współtworzeniu kultury przez projektowanie architektoniczne obiektów budowlanych, ich przestrzennego otoczenia oraz ich realizację, nadzorze nad procesem ich powstawania oraz na edukacji architektonicznej. Wykonywanie zawodu inżyniera budownictwa polega natomiast na projektowaniu obiektów budowlanych, ich realizacji, nadzorze nad procesem ich powstawania, utrzymaniu tych obiektów oraz na edukacji w tym zakresie.

Osoby wykonujące ww. zawody zrzeszone są w dwóch odrębnych samorządach zawodowych. Samorząd zawodowy architektów tworzą członkowie zrzeszeni w izbie architektów, a samorząd zawodowy inżynierów budownictwa tworzą członkowie zrzeszeni w izbie inżynierów budownictwa. Właściwe organy obu samorządów zawodowych nadzorują zarówno proces nadawania uprawnień do wykonywania zawodu architekta i zawodu inżyniera budownictwa, jak również samo wykonywanie tych zawodów oraz prowadzą postępowania dyscyplinarne oraz postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie członków samorządów.

Już z samych definicji zawodu architekta i zawodu inżyniera budownictwa wynika zatem, że nie są to tożsame zawody i obejmują one różne zakresy czynności, co potwierdził również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 marca 2015 r. sygn. K 19/14.

Różny jest także cel ich działalności i inaczej rozłożone akcenty, na które należy położyć nacisk, choć ich czynności powinny być komplementarne, wzajemnie skoordynowane i zharmonizowane. Architekt współtworzy kulturę i ład przestrzenny, współuczestniczy w rozbudzaniu i zaspokajaniu potrzeb estetycznych, a także odgrywa znaczącą rolę w dbałości o dziedzictwo kulturowe. Pełni zatem istotne funkcje mające na celu wzmocnienie więzi łączących daną społeczność. Rolą inżyniera jest natomiast dbałość przede wszystkim o bezpieczne zaprojektowanie, wykonywanie i korzystanie z obiektów budowlanych zgodnie z założoną funkcją tych obiektów.

Zasadność nadania architektom uprawnień do projektowania konstrukcji obiektu lub kierowania robotami budowlanymi w odniesieniu do konstrukcji obiektu uzasadniona została w rozpatrywanej petycji poprzez wskazanie, iż osoby nabywające uprawnienia w specjalności architektonicznej bez ograniczeń nie mają żadnych uprawnień do samodzielnego projektowania i wnoszenia obiektów budowlanych w odniesieniu do konstrukcji obiektu pomimo posiadania wystarczającej wiedzy do pełnienia tego typu funkcji, którą nabywają w trakcie studiów. Wnoszący petycję powołał się również na dawne przepisy dające architektom uprawnienia zarówno architektoniczne i konstrukcyjne oraz przywołuje zapisy dotyczące uprawnień konstrukcyjno-budowlanych bez ograniczeń, które uprawniają do kierowania robotami budowlanymi z zakresu architektury, wskazując, iż architekci nie posiadają tożsamych uprawnień odniesieniu do konstrukcji.

Przechodząc do szczegółowego odniesienia się do wnioskowanych zmian, wyjaśniam, co następuje.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem, iż architekci nie mają możliwości samodzielnego projektowania i kierowania budową obiektów budowlanych w odniesieniu do konstrukcji obiektu. Zgodnie bowiem z przepisami rozporządzenia Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie przygotowania zawodowego do wykonywania samodzielných funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. z 2019 r. poz. 831) kierunki studiów: architektura oraz architektura i urbanistyka stanowią kierunki pokrewne dla specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie. Zatem osoby posiadające wykształcenie zdobyte na wskazanych kierunkach mogą ubiegać się o uzyskanie uprawnień budowlanych w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie po spełnieniu pozostałych warunków, a więc odbyciu odpowiedniej praktyki zawodowej i uzyskaniu pozytywnego wyniku z części pisemnej i ustnej egzaminu, przeprowadzonego przez właściwą okręgową izbę inżynierów budownictwa. Posiadając takie uprawnienia architekt jest upoważniony do samodzielnego zaprojektowania, a następnie nadzorowania realizacji obiektu kubaturowego mieszczącego się w uprawnieniach w ograniczonym zakresie.

Analogicznie, na zasadzie wzajemności, inżynier budownictwa może ubiegać się o uzyskanie uprawnień w specjalności architektonicznej w ograniczonym zakresie. Nie uzyskuje takich uprawnień automatycznie z mocy prawa, a co więcej uzyskuje je w węższym zakresie, z dodatkowym ograniczeniem, których to ograniczeń nie ma w ramach uprawnień w specjalności konstrukcyjno-budowlanej.

Jednocześnie nieprawdziwe jest zawarte w petycji twierdzenie, że przepisy obowiązujące przed 1995 r. z mocy prawa przyznawały architektom uprawnienia zarówno architektoniczne, jak i konstrukcyjne bez ograniczeń, które mieli uzyskiwać w ramach jednej izby. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 20 lutego 1975 r. w sprawie samodzielných funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. z 1975 Nr 8, poz. 46) uprawnienia budowlane wydawane były ewentualnie bez ograniczeń w specjalności architektonicznej oraz jednocześnie w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie i odwrotnie.

Nie był to jednak pełen automatyzm, ponieważ zakres tych uprawnień związany był ściśle z zakresem odbytej praktyki zawodowej. Należy też przypomnieć, że nie było wówczas izb samorządów zawodowych - uprawnienia budowlane nadawane były przez wojewodów. Ww. rozporządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 20 lutego 1975 r. obowiązywało do dnia 15 lutego 1995 r. i zostało zastąpione rozporządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. z 1995 r. Nr 8, poz. 38).

Ponadto należy wskazać, że ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), dalej „ustawa PSWN”, definiując pojęcie standardu kształcenia określa zakres regulacji, zawężając go do procesu kształcenia w uczelniach. Zgodnie z art. 68 ust. 2 ustawy PSWN standard kształcenia jest zbiorem reguł i wymagań w zakresie kształcenia dotyczących sposobu organizacji kształcenia, osób prowadzących to kształcenie, ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się, a także sposobu weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta (Dz. U. poz. 1359), kierunek „architektura” jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej - architektura i urbanistyka, jako dyscypliny wiodącej. Rozporządzenie określa ogólne oraz szczegółowe efekty uczenia się uzyskiwane przez studentów w trakcie studiów na kierunku „architektura” (pierwszego stopnia, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich), wskazując m.in. na wiedzę absolwenta z zakresu budownictwa i technologii budowlanych, konstrukcji i fizyki budowli, obejmującą kluczowe, złożone zagadnienia w projektowaniu architektonicznym, urbanistycznym i planistycznym.

Ww. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. UE L 255 z 30.09.2005, str. 22, z późn. zm.) uwzględniając w swojej treści minimalne wymogi kształcenia architektów określone w art. 46 tejże dyrektywy. Zgodnie z przepisami europejskimi kształcenie architekta obejmuje co najmniej pięcioletnie studia w pełnym wymiarze godzin na uniwersytecie lub w porównywalnej instytucji edukacyjnej zakończone zdaniem egzaminu na poziomie uniwersyteckim lub co najmniej czteroletnie studia w pełnym wymiarze godzin na uniwersytecie lub w porównywalnej instytucji edukacyjnej zakończone zdaniem egzaminu na poziomie uniwersyteckim wraz z zaświadczeniem potwierdzającym pomyślne ukończenie dwuletnich praktyk zawodowych. Architektura musi być głównym przedmiotem studiów, o których mowa powyżej. Studia w równoważnym stopniu obejmują teoretyczne i praktyczne aspekty kształcenia architekta oraz gwarantują przynajmniej uzyskanie w szczególności wiedzy, umiejętności i kompetencji:

- a) umiejętności tworzenia projektów architektonicznych spełniających wymogi zarówno estetyczne, jak i techniczne;
- b) odpowiedniej znajomości historii i teorii architektury oraz sztuk pokrewnych, technologii i nauk humanistycznych;
- c) wiedzy na temat sztuk pięknych w zakresie, w jakim wpływają one na jakość projektu architektonicznego;
- d) odpowiedniej znajomości urbanistyki, planowania oraz umiejętności niezbędnych w procesie planowania;

e) rozumienia związków zachodzących pomiędzy ludźmi a budynkami oraz pomiędzy budynkami a środowiskiem je otaczającym, oraz rozumienia potrzeby dostosowania budynków oraz przestrzeni między nimi do ludzkich potrzeb i skali;

f) rozumienia charakteru zawodu architekta oraz jego roli w społeczeństwie, w szczególności w przygotowywaniu koncepcji projektów uwzględniających czynniki społeczne.

Należy również podkreślić, że włączenie projektowania konstrukcji oraz kierowania robotami budowlanymi w odniesieniu do konstrukcji obiektu do zakresu specjalności architektonicznej podważałoby sens wyodrębnienia specjalności konstrukcyjno-budowlanej oraz specjalności architektonicznej, które obecnie nadawane są przez dwa odrębne samorządy zawodowe.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Bartłomiej Baran

zastępca dyrektora departamentu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /